

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази једанпут у месецу. Претплата је за целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школски Листа“ у Сомбор.

Бр. 7.

У Сомбору, 10. Јула 1885.

Год. XVII.

КАКО СЕ МОЖЕ ДЕЦИ ОМИЛИТИ ПОЛАЗАК ШКОЛЕ?

— За награду. —

I.

Са свију се страна приговара народној школи, да не може у опште добар успех у настави да покаже. Узроци се ту узимају различити, међу које спада и неуредно похађање школе од стране ученика. И мора се признати, да је то доста једна од највећих мана у народној школи.

Може у школи бити највреднији, најодушевљенији и најспособнији учитељ, ако родитељи шаљу своју децу неуредно, по својој вољи, кад хоће, кад неће, онда ће школа слаб успех показати.

Свакидашње искуство нам показује, да српски родитељи — са врло малом изнимком — о свему другом више бриге воде, само им је школа — девета брига.

Настаје питање: Шта је узрок, да деца неуредно школу похађају?

На ово питање могућа су само два одговора: 1. Или родитељи не пуштају своју децу у школу; и 2. или деца сама од себе не воле да иду у школу.

Ми ћемо по могућству оба одговора да анализујемо, и да на основу тога о томе наше мишљење изнесемо.

Има — на жалост — још и данас доста велики број родитеља, који своју децу неуредно у школу шаљу; или је од школе хотимично задржавају. Ако родитељи своју децу у школу не шаљу, то они чине, или из недостатка умне образованости, или из себичности, те се старају једино о том, да скупе и приберу што више земаљског блага ради чега и децу присиљавају и употребљују; или због свог сиромаштва, пошто не могу да им подмире најнуждније потребе: хаљиве, обућу, књиге и т. д.

Ако је пак недостатак умне образованости узрок, да родитељи децу своју неуредно у школу шаљу, ту се отвара свештенику пространо поље, да живом речју обавештава народ о важности школе; да растерује мрак а да проповеда светлост и истину, и да живим доказима докаже родитељима, колика моћ лежи у школи; да их најпосле позове, да децу своју уредно у школу шаљу.

Ваљан ће свештеник, који је прави пријатељ школин, позивати родитеље, да не зидају будућу срећу деци својој на материјалном земљишту, него на душевном, моралном и на науци; он ће им предочити, да праву срећу деци својој могу само тако осигурати, ако их буду најуредније у школу шиљали, јер школа је једино место, у коме се може све што је за живот потребно научити; тамо ће научити, да човек не живи само за себе, него и за друге људе.

Поверљива и усрдна блага реч, то је оно, што ће побудити народ, да врши овај свети задатак, тим пре, што свако приморавање доводи до огорчења и противљења у народу, а тиме би се угасило и оно мало љубави, што га има у народу за школу.

То би био најсигурнији пут, по коме идући могли би родитеље приклонити, да своју децу уредно у школу шаљу.

С правом се наводи, да многи родитељи немогу своју децу у школу да шаљу због свога сиромаштва. Овај је изговор највећа тегоба. Јер кад бацимо поглед у народ, видимо да доиста влада из дана у дан све то веће сиромаштво и оскудица, које због неродних година, које због великих државних и општинских терета.

Овој незгоди неможе бити друге помоћи, него да се сиротој деци односно родитељима пружи помоћ. Али ко то да учини? Једини би начин био, ако би се у општинама основале закладе за припомоћ сиромашној деци; или ако би се нашло родољубивих људи, који би од свог имања остављали нешто и на ту цел, као што се то већ у појединим нашим општинама почиње чинити.

(Наставиће се.)

ИЗВЕШТАЈ О ИСПИТИМА

у србској учитељској школи сомборској на свршетку 1884—5. школ. године.

У србској учитељској школи сомборској било је ове школске године уписаних приправника и приправница: у првом разреду 18 мушких, 15

www.женских, свега 33; у другом разреду 18 мушких 19 женских, свега 37; у трећем разреду 12 мушких 8 женских, свега 20. Укупни број приправника био је 48, а приправница 42; свега 90.

У течају године преселише се у вечност 2 приправника првог, а на свршетку године (6. Јунија) два приправника трећег разреда; један приправник првог и један приправник другог разреда, после већих изгреда са којих би морали бити из завода одпуштени, оставише школу, и то први 26. Јунија, а други у месецу Марту. — Једна приправница првог разреда, која је течај понављала, оставила је школу својевољно 8. Нов.

На свршетку школске године остало је у првом разреду 15 мушких, 14 женских, свега 29; у другом разреду 17 мушких, 19 женских, свега 36; у трећем разреду 10 мушких, 8 женских, свега 18. Укупно 42 мушка и 41 женска, дакле 83 питомаца.

Предавања у трећем приправничком разреду завршена су 5. Јун. Тога дана је наставнички збор на основу бележака испитних од другог полугодишта припустио све свршене приправнике и приправнице трећег разреда к полагању испита за учитељско оспособљење.

Писмени испити за учитељско оспособљење држани су 6. Јунија из србског језика; 7. Јун. из математике и 8. Јун. из мађарског језика.

Писмена задаћа за испит из србског језика била је: „Како се могу у главном поделити све србске народне песме по постанку свом, како по садржини, и колика им је књижевна вредност?“

Ову су тему писмено решиле: са оценом „врло добро“ 4 приправнице; осам које мушких које женских кандидата са оценом „добро“ а остали са оценом „довољно“.

Писмене задаће из математике биле су ове:

I „Зид неки, који износи 240 м^3 , могу да сврше 16 раденика за 10 дана; пошто на том зиду радише 12 раденика 8 дана, приме преостали посао 8 раденика. Кад ће ти бити са зидом готови?“

II. „За круг, коме је полупречник 970 м., има се изнаћи дужина лука, која одговара централном углу од $870^\circ 12' 24''$?“

Прву задаћу решише добро сви кандидати осим једног, а другу решише добро само 2 мушка и 1 женска.

За писмену задаћу из мађарског језика одредио је г. државни школски надзорник једну самосталну радњу о том „Шта има учитељ радити да задобије љубав и поверење народа у месту својега службовања“ и превод приповедке „Бежи од рђава друштва“ (из срб. читанке за II. разред) са србског на мађарски. — Израђене мађарске задаће однео је са собом и оценио је госп. помоћни државни школски надзорник жупаније бачке.

После писмених испита од 9—19. Јунија спремаћу се приљекно сви кандидати учитељски за устмене испите.

Дана 18. Јунија после подне приспео је у Сомбор високоблагородни господин Др. Ђорђе Натошевић срб. народни главни школски референт п одмах тога дана од 4—8 часова у вече присуствовао је испитима у III. и IV. разреду србске висше девојачке школе, који су држани под разачетим чадором у дворишту велике србске црквене куће.

Устмени испити за учитељско оспособљење свршених приправника држани су 19. 20. 21. и 22. Јунија под председавањем г. главног школског референта и у присуству г. проте сомборског Љ. Купусаревића, а од чести и школског референта г. Ст. В. Поповића. Сваки дан од 7 часова у јутро до 1 часа после подне и од 3 часа после подне до мрклог мрака трајали су ови испити и на свима је за сва четири дана са неуморном истрајношћу председавао обште уважени г. Др. Натопшевић. На испиту из мађарског језика 21. Јунија присуствовао је и белешке водио о успеху и госп. Н. Греф државни помоћни школски надзорник.

После испита 23. Јунија држана је конференција под председништвом г. главног школског референта, у којој је састављена разредница, изречено оспособљење и подписане су дипломе оспособљених за учитељство кандидата. Ове је дипломе одмах затим управа учитељске школе званично спровела сл. државном школском надзорништву ради потврде у смислу земаљског закона.

За време испита изложени су били краснописи и цртања свију питомаца, а 23. и 24. Јунија била је у мањој дворани учитељске школе красна изложба ручних радова наших приправника, коју су многе овдашње госпође походиле и о њој се похвално изјавиле. У обште се приметити има, да су честите наше приправнице уз примерно своје владање и неуморно прилежање у наукама још и извртне радилице, а неке су између њих баш праве уметнице у разноврстним женским радовима.

Следећих дана, наиме 25. 26. 27. и 28. Јунија држани су закључни годишњи испити у првом и другом приправничком разреду, на којима је председавао управитељ завода.

На Петров дан после службе Божије у св. Ђурђевској цркви држано је свечано „Благодареније“ које је завршено Амвросијевом химном: „Тебе Бога хвалим.“ При овој свечаности појао је мешовити приправнички хор.

У недељу 30. Јунија свечано је прочитана разредница питомаца и питомица учитељске школе и објављено је оспособљење за учитељство испитаних кандидата а тиме је школска 1884—5. година завршена.

Од приправника првога разреда по успеху у наукама оцењени су са бележком „врло добро“ Ђорђе Ђорђевић из Лађарка, Иван Поповић из Вуковара и Стеван Коларић из Сомбора; са добрим успехом свршили су исти разред 8, а са довољним 3 приправника. Један је једва довољан успех показао па ће морати испит из појединих предмета понављати.

Од приправница првога разреда у наукама врло добар успех показаше Даринка Брашованова и Антонија Бутковићева; с добрим успехом свршише течај 6, с довољним 5, а с недовољним само 1 приправница.

Други разред с врло добрим успехом свршише приправници: Милан Стојишић, Стеван Находовић, Јован Шикопарија и Димитрије Терзин; с добрим успехом свршише овај разред 9, с довољним 1, с једва довољним 2, а с недовољним 1. Ова тројица имају оцене из појединих предмета у почетку Септембра поправити, иначе ће разред понављати.

Од приправница други разред свршише: са отличним успехом Језавеља Патајева (израиљанка); са врло добрим успехом: Даринка Ко-

вачевићева и Милева Кристићева; с добрим успехом свршише други разред 12, а с довољним 4 приправнице.

У погледу моралног владања мушких приправника било је: примерних у првом разреду 2, у другом 4, у трећем 4 приправника; похвално се владаху у првом разреду 10, у другом 6, у трећем 6 приправника; уредно се владаху у првом разреду 2, у другом 4, у трећем 1. Неуредно су се владали у другом разреду 2 мушка приправника А. П. и К. П., којима је озбиљна опомена дата да се поправе, и на ове ће се — ако на годину у завод дођу — особито пазити, па ако се не поправе, после првог изгледа ће из ове школе изкључени бити.

Приправнице су у сва три разреда примерно се владале; неке између њих, које су по један или више часова неизвињено од цркве или од школе изостале, с тога су само оцењене са бележком (2) „похвално.“

Ни једанпут неизостадохе од школе ни од цркве Јустин Манојловић приправник I разр., Димитрије Терзин и Емилија Лазићева приправници II. разреда, Видосава Марићева и Јулијана Вујина приправнице трећега разреда. — Од школе ни једнога часа преко целе године неизосташе Ђорђе Ђорђевић, Софија Лазаревићева и Антонија Бутковићева приправници првога разреда; Димитрије Новаковић, Љубомир Јовановић, Стеван Находовић, Јулијана Милашиновићева и Лепосава Јовановићева приправници другога разреда. Од цркве неизосташе ни једанпут Стеван Мишковић, Драгиња Драгојева и Јелена Вукмировићева приправници првога, а Даринка Берићева и Драгиња Велићева приправнице трећега разр.

Од свршених приправника трећега разреда положили су строге испите о учитељској способности *с врло добрим успехом*: Јован Гајић из Голубинаца, Јован Поповић из Срб. Бечеја и Исидор Петровић из Вршца; *са добрим успехом*: Жарко Поповић из Аде, Ђорђе Крнајски из Суботице, Душан Шикопарија из Жабља и Милош Коњовић из Сомбора; *са довољним успехом*: Петар Шевић из Черевца, Милан Миленковић из Баваништа и Гаврило Матић из Баје. — Сви ови оспособљени су за учитељство у србским народним школама.

Од свршених приправница положиле су строге испите за учитељско оспособљење *са отличним успехом*: госпођа Даница Чакловића рођена Николићева из Томашеваца, и госпођице: Јулка Вујина из Панчева и Видосава Марићева из Попинаца; *са врло добрим успехом*: гђца Даринка Берићева из Сент-Андрије; *са добрим успехом*: Даринка Пековићева из Панчева, Милана Влашкалићева из Сомбора и Јелена Трифуновићева из Руме; *са довољним успехом*: Драгиња Велићева из Вршца.

Осим ових, госпођица Зорка Јелчићева из Ст. Бечеја, — која је четириразредну државну учитељску школу у Суботици свршила и тамо 1884. испит учитељски са извртним успехом положила, — по дозволи високог србског народног школског савета од 24. Децембра 1884. бр. ¹⁵⁰/₁₂₁. после двомесечног прилежног слушања наставе у овој србској учитељској школи положила је строги испит из науке христијанске са отличним, из србског и славенског језика и црквеног појања са добрим успехом, а притом је испитана на србском језику и из свију осталих предмета, што се у овом заводу уче, и пошто је из њих врло добар успех показала, про-

глашена је да је способна за одиравање учитељског звања и у србским народним вероисповедним школама, о чему јој је и сведочанство од стране србске учитељске школе издато.

Славно државно надзорништво жупаније бачке решењем својим од 6. Јулија по новом бр. 1695. — у смислу XVIII закон. чланка угарског од 1879. и усејед повољног успеха на устменом и писменом испиту из мађарског језика — својим званичним печатом и потписом потврдило је учитељске дипломе Јована и Жарка Поповића, Ђорђа Крнајског, Исидора Петровића, Гавре Матића, Душана Шикопарије и Милоша Коњовића; а такође и Данице Чакловића, Даринке Берићеве, Видосаве Марићеве, Јулијане Вујине, Милеве Влашкалићеве, Јелене Трифуновићеве и Даринке Пековићеве.

Напротив Јован Гајић, Милош Миленковић, Петар Шевић и Драгиња Велићева упућени су од истог надзорништва, да се из мађарског језика и даље спремају, па у Октобру да се могу за понављање испита из тога предмета пријавити.

Пошто је све ово 30. Јунија свечано у присуству наставничног збора објављено, издате су дипломе о учитељској способности горе именованим испитаним учитељима и учитељицама, а осталима уручене су просте сведочбе о свршеним наукама и о успеху на испиту. Том приликом раздато је од стране учитељске школе до 50 комада поучних књига оним приправницима, који се у наукама у моралном владању и у прилежном полазењу школе и цркве отликоваху, а свршеним кандидатима давани су на поклон штампани примерци извештаја о свиларској изложби, што је на ту цјел сл. надзорништво свиларства у Сексарду управи србске учитељске школе послало.

Приликом овом свим оним родољубивим србима, општинама и госпођинским задругама, које су поједине приправнике и приправнице новчаном подпором подпомагале, а особито господи практичним лечницима: Дру Сими Павловићу, Дру Јовану Пачу и Дру Стевану Поповићу, који су у случају болести из чистог човекољубља ученике овога завода бесплатно лечили, — изјављујем са овим од стране учитељске школе најтоплију благодарност.

У Сомбору, 30. Јунија 1885.

Н. Ђ. Вукићевић,
управитељ србске учитељске школе.

О ИЗОБРАЖЕЊУ ДЕЧИЈЕГ УМА.

Написао: Младен Борђошки свештеник.

(Продужење).

Децу треба на пажњу ономињати, јер пажња је мати свију основних појмова. Деца не смеју на брзу руку од једног предмета на други прелазити, него сваку ствар са више страна посматрати, и не само на целу ствар, него и на поједине делове њене пазити. Ми се н. пр. дивимо лепој боји, или пријатном мирису цвета и тим се задовољавамо; али старију децу треба учити да би још много других лепота вично око струч-

У њака у створу тога цвета, у форми његовог листа и у саставу његовог семена нашло. Показати јој треба колико би могла она још код ове или оне ствари примјетити да их нису овлаш прегледала и да су се дуже код њих и око њих забављала. Тај би начин много више користи принео, него најозбиљније опомене на дужност и најстрожије каштиге због небриге.

Деци треба и о најнезнатнијој ствари јасне и тачне појмове давати. Много је боље да сто ствари ни најмање незнају, него да исте себи рђаво и овлаш само представљају. Много је боље да јој на питање не одговоримо, него да јој двомислено и нетачно одговоримо. У првом случају деца знају да су у тој ствари још незналице и да могу ту оскудицу временом поправити и надокнадити; напротив у другом држе да су доста о тој ствари поучена, те због тога остају пуке незналице. — Обично су први појмови које у поуци добијамо основ свију осталих. Ако су ови појмови несавршени и варљиви, то ће се штетан уплив од њих врло лако осетити. Први утисци или прве представе најдубљи корен ваљају, — па сада били они на истини или превари основани. Када дакле човек до зрелих година дође, то своју погрешку увиђа, па ипак мора врло предосторожан бити, да га како год његове представе и пресуде непримјетно на странпутице не заведу. Када се н. пр. детету рђави појмови о створовима овога света дају, те му се приповеда о вешгицама, вампирима и гвоздензубама, — зар се неће то у његовој души дубоко укоренити? Њему ће тешко пасти оно, што је дуго за истину држало и у старијима годинама за неистину прогласити. Па баш и ако он по времену ту заблуду са истином промене, то ће га они утисци од првих представа и против његове воље на рђав закључак навести, те ће се плашити и бојати онога, што у свету нема. Није ли дакле ту узрок погрешно васпитање, што се нека сујевјерија искоренити немогу?

Деца не треба да оно уче што не могу без других предзнања разумети. Ми не можемо њину способност по својој мерити, и нетреба њу у онима предметима поучавати, које једва ми сватити можемо, или о којима смо ми појмове тек у зрелијима годинама добили. Залудно би било деци о апстрактним предметима говорити, јер са таквим предавањем ми би деци учење омразили и она би време и снагу у тартањ губила, а на њино памћење неби такви предмети никаква утиска учинили. Само оно неможе време збрисати, што ми са размишљењем учимо и што наш ум или наше срце забавља. Дакле, нетреба њино памћење обтерећивати са речма које деца неразумеју, него треба њој — ако је можно — предмет пред очи ставити те онда о њему говорити. Човек свој говор највећма злоупотребљава када о онима предметима или стварима говори, које неразуме, или о којима неке збркане појмове има, и то због тога, што је тако у младости обучен мислити. Ево примера. Када би се деци о онима речма говорило, које она неразумеју, — шта би се одатле изродило? Деца би речи сад на згодан, сад на недотунаван начин, — као што случај собом доноси, — употребљавала, и то би она и у старијим годинама тако чинила. Речи су знаци богатства нашег духа, али то је богатство само голо уображење ако ми значење речи незнамо и не појмимо.

(Продужиће се.)

РАСПОРЕД ЛЕКЦИЈА

у првом разреду србске народне школе

(на основу наставног плана за србске народне учитеље

изданог од вис. срб. нар. Школског Савета под б. (18.) Јулија 1878. бр. 34.).

(Продужење.)

II. Србски језик.

1. Очигледна настава.

Првога школског месеца: Примање дече у школу; буђење поверења; привикавање на зашт; побуђивање и храбрење на говор; школски ред и неке дужности. (По будимском унутетву §. 1—6) Посматрање и именовање ствари што се у школи налазе.

Другога месеца: Посматрање и именовање ствари што се у школи налазе; делови њихови; боја и облик, правац и градиво школских ствари. Разговор о зготовљачима школског намештаја (§. 10—17.); користи од ствари што су у школи.

Трећега месеца: Опис школске табле, таблице, стола, столице и скамије. Опис књиге, рачуналке, правачника, врата и пећи. (Види §. 18.)

Четвртог месеца. Опис школског здања. Споредивање школске табле и таблице, врата и прозора, књиге и прописа, стола, столице и скамије. (§. 18—19) Учитељ и ученик у школи (§. 20.)

Петога месеца: Родитељски дом. Облик куће. Кућа и њени делови. Двориште и шта се у њему налази. (§. 21.)

Шестог месеца: О домаћим животињама у опште, опис псета, мачке, краве, коња, овце и свинчета. (§. 22—30.)

Седмог месеца: О кокоши, гуски, патки, ћурки и голубу. (§. 31—35.)

Осмог месеца: О човеку, о породици, о члановима породице и о одношају дече према родитељима. (§. 38.)

Деветог и десетог месеца: О врту, а особито о воћкама у врту. (По §. 73.)

2. Писање и основи цртања.

Првога месеца: Припрема за писање. Знати се наћи: Шта је десно, лево; напред, настрг; озго и оздо, шта је у среди? Точке. Правац усправљени, положени и коси; усправљени, положени и коси потез. Криви потезови и цртање ствари, које се могу из тих потезова лако извести. — Разлика између танког и дебелог потеза; потез танки, дебели, савијен, посебце и заједно у свези. Потез озго савијен доле усправљен. Потез танки дебели савијен и смотан у котур. (Види буквар Н. С. стр. 10. прва три реда).

Другога месеца: прве и друге недеље: Лево полуколо; исто са смотаним озго потезом. Десно полуколо; исто са смотаним оздо потезом. Озго и оздо савијени потезови. (Види стр. 10. и 11. у истом буквару.)

Другога месеца: треће и четврте недеље понављају се сви горњи потезови, и уче се познавати писати и читати рукописна мала писмена: е и с. Затим се уче познавати и писати рукописна мала пис-

мена: и, о, а, и изводе се слогови и речи из горња четири самогласа и сугласа „с“.

Трећег месеца: Уче се писати мала писмена г, ц, т, ш, ч, н, њ, л, љ, м, х, ж; (сваке недеље три нова писмена) и пишу се по такту речи и кратке реченице, које се из тих писмена састоје.

Четвртога месеца: Уче се најпре писати потезови дугачки, што се вуку од горње главне до доње помоћне линије, а затим се пишу писмена: ј, у, д, ц, џ и р, и пишу се по такту речи и кратке реченице састављене из горњих и ових писмена. Затим се уче писати високи потезови (до горње помоћнице) и писмена: ђ, в, б, з, к, по реду у буквару.

Петога месеца: Уче се писати писмена ф и ђ и понавља се писање свију рукописних малих писмена у речима и кратким реченицама, које се по такту пишу.

Шестога месеца: Уче се потези: дебели повијени на лево, а затим прво и друго коло великих писмена. (Види у буквару на страни 18. и 19.) Уједно се по такту пишу имена и презимена дечија, са великим почетним писменима из та обâ кола.

Седмога месеца: Учи се писати таласасти потез и горње полуколо са савијутком, а затим треће и четврто коло великих писмена. (Види буквар стр. 18. и 19.)

Осмога месеца: Учи се писати десно полуколо, а затим пето и шесто коло великих писмена од: Д—Ц. Уз свакидашње вештбање у писању имена и презимена са почетним великим писменима. (Види у буквару стр. 20—21.)

Деветога месеца: Сваки се дан преписују по такту и по реду реченице што се почињу са великим писменом на стр. 18—22. (види буквар). Осим тога преписује се сваки дан једна или две реченице од оних што се тога дана у буквару читају или понављају; при том се пази, да се свака реченица са другим почетним писменом почиње. (Види буквар стр. 41—44. и т. д.)

Десетог месеца: Вештбају се деца у преписивању кратких реченица, особито пословица, што за правило живота служе. (Види буквар стр. 54. и 55.; 58. и 59.) Уз то се вештбају деца у лепом написивању свога имена и презимена, места у коме станују, и бројака 1—20.

Примедба. Од трећег месеца до свршетка школске године за тихо вештбање прецртавају деца на таблицама својима слике за цртање што се налазе на последњој страни у буквару. Сваке недеље цртају по једну такову слику, а учитељ прегледа и поправља. (Продужиће се.)

БОГ У НУЖДИ НИКОГА НЕОСТАВЉА.

(Поучна приповедка.)

У време велике нужде, која је свом околином овладала била, свештеник неки живо је представљао своје народу, како се Господ Бог стара за све људе и неоставља нас кад смо у нужди и невољи, него нам чудним начином у помоћ притече баш онда кад нам је Његова помоћ најнужднија. „Бог, — говораше добри свештеник — и сада бдије над нашим

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИВЛИОТЕКА

судбином; он добре људе неће оставити без своје помоћи; он је према свакоме благ и милостив, а људи се сами својом кривицом уваљују у беду и невољу. Ову истину потврђиваше духовни пастир речма из светог писма, примерима из повеснице и из живота.

Кад се сврши придика изиђе свештеник из цркве и пође кући. За њиме се упути један од слушалаца његових, који је сиромашки одевен био и врло неспокојан изгледао. Стигавши честитог свештеника, овако га ослови тај човек :

„Часни отче! Ја сам данас смерно слушао Вашу поуку о промислу Божијем. Досада сам свагда вредан био, трудио се и радио, никога ни сам вређао, и у Бога сам се увек уздао, па ипак живим у љутој невољи и сиромаштву; једва могах деци мојој до данас сува леба да заслужим, а сутра неће већ ни тога бити ако посла недобијем. Па где је тај чудесни промисао Божији, о коме сте Ви, часни отче, малочас у цркви тако лепо и топло говорили?“ — Тако се тужио тај побожни али малодушни хришћанин духовном пастиру свом.

Честити свештеник трпељиво саслуша речи свог сиромаша и позове га својој кући. Како се зачуди забринути сиромаш, кад свештеник из ковчежића свог извади пуну кесу новаца и даде је њему са овим речма: „Мили сине! Ову је кесу један добродушни човек оставио код мене са жељом, да је ја за време ове обште нужде дадем каквој поште-ној и вредној али сиромашној породици, која без своје кривице оскудицу трпи. Узми је и употреби на храну твоје многобројне породице. Буди и од сада поштен и вредан, и добро запамти, па и твојој деци казуј, да Бог добре људе у нужди никада оставити неће, и кад је нужда баш нај-већа, онда је помоћ Божија најближа!“

У Сомбору, месеца Маја 1885.

С мађарскога превео: *Свеслав.*

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

(*Испити.*) У сомборским срб. народним школама држани су испити од 11—16. Јунија. На свима је председавао местни управитељ школски а од стране местног школског одбора присуствовао је понајвише сам председник благородни г Коста Радуловић сенатор. — У салашким школама сомборским држани су испити у недељне и празничне дане у другој половини Маја и у првој половини Јунија.

(*Закључни испити у србској вишој девојачкој школи сомборској*) држани су 17. и 18. Јунија пре и после подне у дворишту велике црквене куће, а у присутству многобројне публике. При испиту из реалних знања у III. и IV. разреду ове школе присуствовао је и г. главни школеки референт. — У једној школској дворани на столовима и на зидовима изложени су били красни ручни радови ученица, а у другој опет њихова лепа и укусна пртања. О трошку црквене обштине сомборске штампана је разредница ове школе, из које се види, да је у њој ове године било уписаних 55 ученица, од којих су 54 српкиње а 1 израиљанка. На крају године било је у сва 4 разреда 47 ученица, од којих су 15 са стране.

Четврти разред ове школе свршише 5 ученица, и то једна са отличним а остале са врло добрим успехом.

(Шестнедељни учитељски течај за учење мађарског језика) по наредби в. министарства отворен је 1. (13.) Јулија о. г. у Баји. На овом ће имати прилику сви они старији учитељи србски из угарске, који мађарски не знају, упознати се са тим језиком, којег је знање сваком учитељу у угарској нужно. Пажљивима чинимо господу учитеље наше, да ову прилику на своју корист употребе и тиме сачувају себе од незгодних посљедица, које би их можда у след познате најновије в. министарске наредбе снаћи могле, ако не буду у стању ученике своје мађарском језику учити.

(Нова женска школа.) Честита србска црквена општина у Парагама закључила је, да се има у том чисто србском селу отворити србска вероисповедна женска школа. Зарад тога сазидала је она ново лепо школско здање и стан за учитељицу, и одредила овој годишњу плату од 300 ф. 2 хв. дрва за огрев и уживање банште од $\frac{1}{4}$ јутра земље. Школа ће се та отворити у почетку Септембра о. г.

(Похвала учитељу.) Славни архидијезални школски одбор под бр. 9. ове школ. године издао је господину Јосифу Шевићу учитељу србске вероисповедне школе у Черевећу похвалницу за ревностни труд његов око учења и васпитавања школске деце и за знак признања свог.

(Мировине.) Из државне учитељске мировинске закладе добила је госпођа Драгиња удова Коњовића рођена Бугарска, удовица покојнога Ђорђа Коњовића бившег учитеља србске школе на селишту Ранчеву у Сомбору, годишњу мировину од 84 ф. а за 4 малољетна сирочета своја заједно годишњу припомоћ од 84 ф. — Госпођа Јустина удова Војновића рођена Мургулова удовица покојног Милоша Војновића негдашњег србског учитеља у Станчеву добила је из исте закладе годишњу припомоћ од 84 форинти.

Р А З Н О.

(Господин Драгутин Блажек) учитељ хармонијског појања и свирке у учитељској школи сомборској и вредни сурадник „Школскога Листа“ прешао је на Ивањ дан о. г. из римске у православну веру на свечаној служби Божијој у светопретечевој цркви сомборској на сами дан црквене годишње славе у присуству многобројнога народа.

(Заклада угарског учитељског сиротишта у Будапешти) порасла је на 31,959 ф. 04 новчића. Здање за ово сиротиште зида се баш до државног педагогијума у Кристинином предграђу у Будиму и бити ће ове јесени готово.

(Дар школи.) Његова преузвишеност високопреосвештени господин Никанор Грујић, епископ пакрачки, предплатио је поново на „Школски Лист“ за једну школу србску. Благодаревши отличном овом пријатељу народне просвете на овом дару, јављамо да се дар Његове преузвишености шаље србској народној школи у Вемени.

(„Средсредња магица школска.“) У Златном Прагу излази од 1-ог Априла т. г. чешки лист под насловом „Vestnik ustređni matice školske.“

Одговорни уредник истог листа је Јан М. Черни. Матица школска има важни и благотворни уплив на просвету народа Ческог. Она издржава многе ческе школе и забавишта, на које троши годишње до 200,000 фор. Задаћа матице школске је подизање, издржавање и подпомагање школа и забавишта са ческим наставним језиком, особито у таким обштинама, где подизање школа и забавишта за децу ческу није могуће постићи трошком дотичних грађанских обштина. Бл.

(*Како се много доброг и јефтиног мастила (тинте) добије*) У 10. л. воде успе се 1 кгр. плаветна дрвета (Blauholz) и то се кува 1 сат. Прије 5 минута него што се са ватре сними, доспе се још 2 дкгр. тако званог „chromsaures kali“ и мастило је готово. Blauholz 1 кгр. 20 нов. а chromsaures kali 2 дкгр. 10 нов. — за 30 нов. добије се више од једне литре врло доброг мастила. К. Драгосавац учитељ.

(*Гвоздена пера да дуже служе.*) Ново гвоздено перо, забоди најпре два-трипут у расечену кртолу, кромпир, па онда умачи у мастило; тако се боље ухвати мастило за њ. И кад се нахвата стеље од мастила на перо, опет га забоди два трипут у кртолу, и стеља ће пасти. И кад престанеш од писања забоди перо у кртолу, да остане у њој. Тако се дуже пера одрже, тако ћеш данас у многој писарници видети на писаћем столу кртолу и у њу задевена гвоздена пера.

(*Права рачунаљка*). Неки Елсасац Томас изумео је машину, којом се свака рачунска задаћа у простору бројева до милијона у сва четир вида за часак изради и то без погрешке. Та машина је уведена досад у Француској у многим пореским писарницама и све више се уводи, а сад је почињу уводити и немци, и има сад и у Саксонској фабрика што прави те машине. Једна таква машина стоји засада 450 марака т. ј. 270 фор.

НОВЕ КЊИГЕ.

„Капитал приповетка за децу од Фр. Хофмана с немачког превео Жарко Стакић. В. Бечкерек 1885. Издање књижаре и штампарије Ј. Грчића. Цена 35 нов.“

„Илустрована књижица о животињама намењена одраслој србчади написао М. Нешковић. Издање књижаре и штампарије Ј. Грчића у В. Бечкереку. Цена 60 нов.“

„Говор намењен хиљадугодишњици славенских апостола Кирила и Методија 6. Априла 1885. од Уроша Милутиновића протопрезвитера митровачког. Издање србске грађанске читаонице у Митровици.“

„Опис манастира Ораховице прилог к историји србске цркве од Вл. Красића.“ (На посе штампано из Летописа Матице Српске књиге 143. У Н. Саду штампарија Дра Светозара Милетића 1885.)

„Gragja za istoriju dubrovačke pedagogie, sakupio Vicko Adamović pravi član hrv. pedagog. književnog zbora sa 9 slika (izdano u korist Gundulićeva spomenika). Zagreb, 1885. Naklada hrv. ped. književnoga zbora.“ Други наслов књиге је: „Knjižnica za učitelje knjiga XV.“ — Садржај је ове књиге богат и представља нам у пет одсека историју дубровачке пе-

www.adaogije.org
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

дагогије од 650. до 1800. године. Сlike славних дубровачких педагога врло су лепо изведене.

НЕКРОЛОГ.

Емилијан Кенџелац, православни епископ вршачки, после дужег боловања преселио се у вечност 13. Јунија, а сахрањен је у саборној цркви вршачкој 16. Јунија. Блажено упокојени владика био је у младости професор србске приватне гимназије у Бечкерекy, а затим катихета у лицеју темишварском. Као епископ у многим приликама је одважно бранио права цркве православне и србске вероисповедне школе и уважавао је достојно ваљане народне учитеље. Живио је 78 година а управљао је епархијом вршачком 32 године. За живота положио је основу заклади за свештеничке сироте у истој епархији. Нека му је вечна успомена!!

Стеван Каранџић стари учитељ србски у Маркушици преселио се у вечност овога лета. Покојник је свршио учитељску школу у Сомбору 1839. године и служио је као учитељ пуних 45 година. Био је точан и ваљан учитељ и у пређашње време писао је у „Школском Листу“, особито се заузимајући око подизања мировинског учитељског фонда.

Младен Стефановић учитељ сентомашки, после дугог и тешког боловања преселио се у вечност 3. Јунија о. г. у 38 ој години живота свог. Покојник је био родом из Сомбора, где је и учитељску школу свршио. Био је ваљан, примерног владања и трудољубив учитељ. Њега оплакује ожалошћена супруга и малољетна јединица ћерка, и рођени брат његов Владимир учитељ у Срб. Арадцу.

Сава Крецулов приправник III. разреда, после дужег боловања од плућне болести, преселио се у вечност у наручију своје матере, старога деде и материне родбине у Сомбору 6. Јунија у јутро, и сарањен је са тужном свечаношћу 7. Јунија у вече у успенском гробљу опојан од најпречастнијег г. проте, приправничког катихете и два ђакова, уз пратњу свију професора, овдашњих гг. учитеља, приправника, приправница и многобројног народа. На опелу у успенској надгробној цркви говорио је надгробно слово Александар Плештић приправник другога разреда. Покојни Сава рођен је у Срб. Итебеју 1865. године, и био је син тамошњег учитеља Исидора Крецулова, који се пре две године у вечност преселио.

У исти дан скоро у исти час, кад је Сава Крецулов преминуо, издану је у Митровици у наручију своје матере

Светислав Марић, приправник трећега разреда, најпримернији и најотличнији ученик сомборске учитељске школе и питомац сл. имовне општине бивше петроварадинске пуковније. Марић је свршио најпре четири реална разреда у Митровици с отличним успехом, затим сва три разреда србске учитељске школе у Сомбору свагда са најбољим успехом. Био је благе нарави и даровит младић, али је из младости слабог телесног здравља био, а прошле године показали су се на њему знаци плућне болести; због које је морао кући отићи да у домаћем кругу и у нези материној лека и опорављења нађе, али га неумитна смрт уграби прерано, у 19-ој

години млађаног живота његовог, баш онога дана, кад је требало, да почне полагаати испит за учитељско оспособљење. Као што нам из Митровице брат покојников јавља, Светислав Марић је на самрти својој сећао се са пијететом учитељске школе и својих наставника, и поздравео све своје другове. Учитељска школа изјавила је своје топло саучешће у жалости за отличним овим учеником родбини његовој, а приликом укола приправника Крецуловог, сетио се говорник у надгробном слову и овога покојника, којег је тело у исто време у Митровици матери земљи предано. Лака им била црна земља!!

УПРАЖЉЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— На србској вишој девојачкој школи у Панчеву тражи се помоћни наставник за математику, природне науке, цртање и красноречје. Проситељи могу бити само православне вере Срби, и иште се да знају и мађарски, а првенство ће имати, који су положили испит за учитељство у грађанским школама. Плата је 800 ф. а. вр. Молбенице сз до 19. Августа поднети имају В. Школ. Савету у Карловцима.

— Тражи се учитељ у Бочару. Плата је 380 ф., стан с баштом и $\frac{3}{4}$ ланца ораће земље и слама за огрев. Молбенице до 1. Августа имају се поднети г. Арсенију Маркушевом председнику срб. црквене общине у Бочару.

— На сомборским селиштима Жарковцу, Ранчеву, Билићу и Радојевићима траже се стални учитељи с платом од 400 ф. уз слободан стан и башту. Молбенице се имају местном школском одбору најдаље до Преображења поднети.

— Тражи се учитељ у општинској србској школи у Цренаји. Плата је 500 ф., 3 хвата тврдих дрва, стан с вртом. Проситељи имају својом руком написану молбеницу с доказима до 30. Јулија (по новом) кр. шк. надзорништву у В Бечкерек доставити. У дужност учитељеву спада читање и појање у цркви. Иште се и подпуно знање мађарског језика.

— Тражи се учитељица у Парагама. Плата је 300 ф. стан, 2 хв. тврдих дрва и врт. Проситељке имају доказати, да су трогодишњи приправнички течај у Сомбору с добрим успехом свршиле и из мађарског језика испит положили. Молбенице се шаљу местном школском одбору у Парагама у Бачкој, до 15. Јулија о. г. по нашем.

— У Подпорњу у епархији вршачкој тражи се учитељ. Плата је 100 фор., 24 мала мерова жита и толико кукуруза, 4 хвата дрва, стан, башта и 3 ланца земље. Рок пријаве до 10. Августа.

— У Обудовцу и Љубничу (оба места су близу Брчкога) на новооснованим правосл. срб. школама траже се учитељи, који имају уједно и у цркви појати и децу црквеном појању учити. — У Обудовцу је плата 400 ф., стан, огрев и башта; у Љубничу је плата 350 ф., стан и огрев. Молбенице с доказима имају се на преч. г. Косту Јочичића проту у Брчкому и то за прво место до 15. Јулија а за друго најдаље до 15. Авг. поднети. —

— У жупанији Осечкој упражњена су места учитељска у Допсину, (пошта Ченин), Погановци (пошта Бизовац), Капелни (пошта дољни Михољац), Паучју (пошта Ђаково), Обрадовци (пошта Ораховица), Борову и Клиси (пошта Сухопоље), у Сухој млаки (п. Слатина), свих осам места с платом по 350 фор. уз стан, врт и огрев; даље у Воћину, и у Шумдах, с платама од 400 ф. уз стан, огрев и врт. У свима овим местима по закону имају бити учитељи православне вере и дужни су одирављати и дужности црквенога појца. Молбенице с доказима имају се управити на високу кр. зем. владу краљевине Хрватске и Славоније одјел за богоштовје и наставу, и до 3. (15) Августа путем надлежне области имају се поднети дотичном местном школском одбору.

— У подручју кр. надзорништва за народне школе у Вуковару упражњена су следећа учитељска места: у Буђановци, Маркушици, Нештину, Мохову, Шуљму, Раковцу, Дољни Петровци и Марадику, плата је у Буђановци 400 фор., а у остали мести 350 ф. — У Дивошу упражњено је место учитељице србске православне вере с платом од 400 фор. уз стан и 4 хв. дрва. — У Миклушевци место подучитеља и појца с платом 280 фор., станом, вртом и огревом, и са наградом од 60 ф. за појање у Чаковцу. Проситељи имају бити православне вере, а учитељи у горњим местима дужни су у цркви појати. Молбенице се с доказима имају управити на вис. кр. земаљску владу у Загребу, а поднети до 10. Августа (по новом) кр. школском надзорништву у Вуковару.

— У жупанији пожежкој упражњена су учитељска места у Градишту (пошта Кутјево), Лонџици (пошта Нашице), Косоњу (п. Пакрац) и у Тројеглави (п. Уљаник). Плата је свуда 350 ф. стан с вртом и огревом. Молбенице с документима до 8. (20.) Августа имају се поднети в. зем. влади хрв. славонској, преко кр. школ. надзорништва у Пожеги.

— У жупанији беловарској упражњена су учитељска места: у Грубишном пољу, Вел. Прератовици, Турчевић пољу, Чрешњевици (пошта Питомача) и Миклеушкој (п. Поповача). Плата је свуда 350 фор., а у Миклеушкој 400 ф., уз то стан с вртом и огревом. Учитељу у дужност спада у цркви читати и појати. Молбенице имају се до 10. Августа (по римском) путем кр. надзорништва школског у Беловару управити на вис. кр. хрв. слав. зем. владу.

— Траже се учитељи за народне школе у Рачи, Батровци, Илинци, малој Вашици (два), Платичеву, Мартинци, Јарку и Витојевци у подручју кр. котарског уреда у Митровици; у Угриновци, Шимановци, Петровчићу, Карловчићу, Пећинци, Ашањи, Обрежу, Прогару и Бечмену у подручју кр. котарског уреда у Земуну; у Чортановци и у Нови Карловци (Сасе), у котару Старо-Пазовачком. Плата је свуда 350 ф., стан у нарави и огрев. Проситељи имају молбенице с доказима до 10. Августа (по римском) на горепоменућу земаљску владу управљене, преко своје надлежне власти оном кр. котарском уреду доставити, у коме се дотичне школе налазе.

— У личко оточком округу траже се учитељице на народној школи у Горњем Косињу (котара госпићког) и у Удбини (котара истог имена). Плата је 350 ф., стан или станарина од 100 фор. и дрва за огрев. — У истом округу траже се учитељи за народне школе у Прозору (котара

оточкога), Небљују (котара заваљскога), и у Грачацу (котара истоименог). На сваком месту је плата 350 ф., стан или станарина од 100 ф. и дрва. Молбенице с документима имају се управити до 3. (15.) Августа на кр. хрв. славонску земаљску владу оддјел за богоштовје и наставу у Загребу, и то путем надлежне власти кр. котарском уреду, у ком се школа налази.

— На православној србској народној школи у Сарајеву тражи се оспособљени учитељ. Плата је 700 фор. а вр., стан и 4 хв. дрва. Првенство имаће онај, који зна нотално појање да може бити хороваџа, а за овај труд добије награду од 150 фор. Молбенице имају се до св. Илије поднети управи правосл. срб. народне школе у Сарајеву.

— У Коњицу на срб. православној школи тражи се учитељ; плата је 500 ф. стан и огрев. Молбенице се до 15. Јулија поднети имају срб. правосл. цркв. општини у Коњицу у Херцеговини.

— У Бањалуки тражи се учитељ I. и II. разреда у православној вероисповедној србској мушкој школи. Плата је 600 фор., стан и у име дрварине 32 ф. Молбенице се имају до 1. Августа поднети правосл. срб. црквеној општини у Бањој луци.

— За мостарску православно мушку школу траже се два учитеља. Плата је за свакога по 600 фор., стан, 30 фор. у име огрева и толико у име путна трошка. Молбенице се имају доставити до 15. Августа привр. одбору православне црквене општине.

— У Приједору на православној србској основној школи потребан је учитељ за III. и IV. разред, са годишњом платом од 500 фор. уз слободан стан и огрев. Који жели ово место заузети дужан је доказати да је србин православне вере, да је науке педагошке са добрим успехом свршио, да је у немачком језику вешт и да црквено појање зна, а дужан ће бити сваке недеље и празником у цркви појати. Рок пријаве траје до 25. Јулија, а почетак је школе 1. Августа т. г. Молбенице са дотичним сведочбама имају се на православно општину у Приједор у Босни поднети.

— У Травнику у Босни тражи се учитељ за србску вероисповедну школу. Плата је 600 ф., стан, огрев и башта. Молитељи морају се обвезати, да ће у цркви појати и децу појању учити. Рок до 15. Јулија.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Подписани изричем најтоплију благодарност поштованој т. г. професорима: Пери Радуловићу управитељу, Ману Грбићу катихети, Владану Арсенијевићу, Ђорђу Глибоњском и благородној госпођи Олги Радуловића управитељки, који су ми као учитељском приправнику у здрављу и болести, много добра учинили. — Живели много и друго!!

У Крушедолу (Прњавору) на Врачеве 1885.

Лазар Живоиновић, приправник

ЈАВНА КОРЕСПОДЕНЦИЈА.

Р. Л. у М. Примили смо. Молимо да задату реч одржите, и да нам том приликом и своје име јавите.

 Пошто се са идућим бројем одужујемо лањским нашим предплатницима, то их умољавамо, да нам 50 нв. у име предплате за четири последња овогодишња броја што скорије пошљу.

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампа Ф. Битерман.

www.unin

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А